

Lider prin activitate și influență...

Premiul național „Ion Madan” în domeniul biblioteconomic și bibliografic pentru anul 2018 a fost decernat doamnei Elena HARCONIȚA, director al Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, astfel fiind reliefată activitatea prodigioasă a managerului bălțean. Numele Domniei sale este unul de referință de mai mult timp, prin această desemnare fiind reliefată contribuția și implicațiile unui lider eficient, poziționarea strategică prin capacitatea de a crea o viziune comună și a obține un cont de încredere din partea echipei de profesioniști și a fondatorilor.

Interviul de mai jos este oferit de către Elena Harconița în exclusivitate pentru revista „Magazin bibliologic”.

Ludmila Corghenci: *Cum te-a găsit vestea îmbucurătoare privind acordarea distincției?*

Elena Harconița: Mărturisesc că am fost plăcut surprinsă de această veste deosebit de onorabilă pentru mine, precum și pentru toată lumea bibliotecară din Republica Moldova. Mă bucur că acest Premiu, ce poartă numele regretatului nostru profesor Ion Madan, a ajuns la bibliotecarii din învățământ, care se adună împreună sub umbrela unică a Ministerului Educației, Culturii și Cercetării. Această frumoasă tradiție, instituită de câțiva ani de Ziua Națională a Culturii, nu întâmplător vine să aprecieze reprezentanții breslei de bibliotecari. 15 ianuarie este ziua de naștere a geniului poeziei românești, Mihai Eminescu, care a fost în două rânduri ale vieții sale bibliotecar și director de bibliotecă universitară, la acest post fiind foarte competent, riguros și extrem de conștiincios.

Spațiul ce mi-l oferiți este un bun prilej de a-i felicita pe toți oamenii de bună-credință, pe toți cei care contribuie la menținerea, păstrarea și valorificarea potențialului cultural al poporului nostru. Când îți reușește lucrul pe care-l faci sentimentul este deosebit, bucuria

împlinirii este deplină. Sunt mândră de faptul că prin acest Premiu sunt apreciați colegii mei, toată comunitatea profesională, cu care împreună facem o echipă temerară ce creează, inventează, actualizează cunoștințele, aplică, implementează schimbarea și noua poziționare a bibliotecii în societate.

L. C.: *O „carte a vieții” Elena Harconița cum poate fi prezentată?*

E. H.: M-am născut în mun. Bălți, în familia lui Anton și Varvara Rotari, regreții și scumpii mei părinți, de la care am moștenit dragostea pentru carte, bibliotecă, pentru învățătură. Fascinația Cărții și a lecturii m-au marcat și m-au prins în mrejele sale magnifice încă din copilărie, când împreună cu colega mea, Ludmila Zelinscaia (actualmente mult stimata Ludmila Corghenci), gestionam biblioteca clasei, alcătuită din cărțile pe care le aducea la școală fiecare elev: o inventariam, împrumutam și primeam cărțile de la colegi, îi întrebam ce i-a impresionat în lecturile lor. Am învățat la școala feroviară nr. 4 din Bălți. Pe această dimensiune a vocației, urmând chemarea destinului, în anul 1976, am absolvit cu mențiune Facultatea de Biblioteconomie și Bibliografie, Universitatea de Stat a Moldovei, specialitatea Bibliotecar - bibliograf, avându-l ca profesor pe unul dintre marii bibliologi contemporani, dr. Ion Madan, care a contribuit foarte mult la formarea mea ca viitor specialist. Mai târziu, când

ne întâlneam la întrunirile profesionale își amintea de fiecare absolvent după anul promoției. Avea o memorie excepțională ! Cu prilejul celei de-a 60-a aniversări a Bibliotecii Științifice USARB, datorită deschiderii lui Alexe Rău, fostul director general al BNRM , a fost editat un număr special al revistei Magazin bibliologic, nr.1-4, 2016 (<http://bnrm.md/index.php/publicatii/bibliografii/15-publicatii/editii-periodice-de-specialitate/26-magazin-bibliologic>), iar Profesorul Ion Madan a redactat un articol cu privire la bibliografiile editate la acel moment de bibliotecarii universitari bălțeni. Inserăm doar un mic, dar sugestiv fragment: Prin aceste ediții Biblioteca Științifică a Universității de Stat „A.Russo” se plasează printre marile centre biblioteconomice din Moldova. Elaborarea unor astfel de lucrări bibliografice destinate studenților, profesorilor sau altor categorii de beneficiari implică profesionalism, cunoștințe veritabile, precum și darul intuiției”. „...Munca lor cu dăruire și dragoste, ... merită o înaltă apreciere și prețuire”. Au trecut anii și Profesorul Ion Madan din nou ne recunoaște meritele...

Parcursul profesional al celor aproape 43 de ani a inclus funcția de bibliotecar, după care șefă a secției metodice și director-adjunct. În anul 2001 am fost numită director al Bibliotecii Științifice.

L. C.: *Personalitatea biblioteconomistului și managerului Elena Harconița: cum a fost formată și de către cine este sprijinită în împliniri și strategii?*

E. H.: Parcursul profesional al celor aproape 43 de ani de activitate din care 18 ani de director, este legat ireversibil de Biblioteca Științifică USARB. Venind la Biblioteca Institutului Pedagogic de Stat „A. Russo” în anul 1976, am avut sprijin și înțelegere mai întâi din partea doamnei Faina Tlehuci, de la care timp de 25 de ani, am învățat activitatea de bibliotecar, apoi mai multe subtilități ale activității metodice și manageriale. Ajunsă la cârma Bibliotecii Științifice USARB, am ținut s-o mențin drept instituție dinamică și performantă, în care domnește confortul și calitatea, iar tradiția este îmbinată cu modernitatea. Am avut sprijinul deplin al regretatului rector

Nicolae Filip, care spunea: „*Biblioteca mea*”, atunci când se referea la instituția cărții universitare bălțene. Am avut relații benefice cu rectorii: E. Plohotniuc, Gh. Popa, I. Gagim, relaționăm eficient cu actualul rector N. Gașițoi. În această perioadă am fost atrasă într-o permanentă căutare a perfecțiunii, a excelenței profesionale, necesității de a implementa, schimba, configura, perfecționa, inova și de a realiza lucruri bune pentru Bibliotecă și Oamenii ei, pentru membrii comunității academice, pentru domeniu în general.

Un suport important am avut din partea partenerilor din Republica Moldova, România, Elveția, SUA, Ucraina, Rusia, Franța, Lituania, Germania, datorită cărora au fost realizate peste 30 de proiecte investiționale, a fost diversificată oferta informațională, inclusiv prin deschiderea CD al ONU, Punctului de Informare și Documentare NATO, Centrului de Informare al Uniunii Europene, Centrului de Informare al României etc.

Mă bucură foarte mult sprijinul și prietenia oamenilor iubitori ai cărții din țară și de peste hotare care au îmbogățit colecțiile Bibliotecii, au dotat-o cu echipament performant, au asigurat participările la conferințe, lansările de carte precum: inginerul Radu Moțoc, Dr.Tomas Wilhelmi, Dr.- arhitect Alexandru Budișteanu etc.

Deosebit de important este rolul colegilor mei, care-mi sunt mereu alături, mă motivează, îmi dau puteri și mă impulsionează enorm prin curajul, deschiderea către nou și dorința de a schimba atitudinea față de carte, lectură, bibliotecă și de cultură în general.

L. C.: *Ce poți face mai bine decât oricine altcineva?*

E. H.: Întotdeauna am căutat perfecțiunea, or tot timpul este loc pentru mai bine. Devenind director al celei mai cunoscute biblioteci, am ținut să asigur continuitatea, să fac totul ca Biblioteca să funcționeze impecabil, ca pe timpul (sau poate și mai bine), predecesoarei mele, regretata Faina Tlehuci, director de 40 de ani, una din autoarele proiectului edificiului Bibliotecii în care activăm timp de 33 ani. Dintr-un sentiment de respect și considerație față de

predecesorii domeniului, am lansat în anul 2013 *Colloquia Bibliothecariorum Faina Tlehuca* (în memoria ex-directoarei de 40 de ani a BŞ USARB), fiind editate deja lucrările a 6 ediții cu același titlu, devenite colcvii bibliotecare naționale.

Am făcut mai multe demersuri privind recunoașterea în mediul universitar a necesității includerii disciplinei „Bazele Culturii Informației” în planurile de învățământ la toate facultățile, anul întâi de studiu, ca disciplină obligatorie de formare a abilităților și competențelor informaționale, ceea ce ne-a reușit cu brio, iar în anul 2007, am editat primul manual în republică *Bazele Culturii Informației și Curriculumului*, Modulul 1 în cadrul cursului universitar *Tehnologii Informaționale și Comunicaționale*.

Am fost și sunt în căutare permanentă de a aduce carte bună, carte necesară pentru studiu și cercetare, de a crea noi servicii, de a facilita un studiu eficient și calitativ, de a educa viitori specialiști performanți în domeniu. Nu aş putea spune că fac ceva cel mai bine, aş spune doar că tot ce este legat de carte, bibliotecă, utilizator mă definește completamente, mă ține într-un suspans zilnic, într-un mediu infinit. Aici mă regăsesc și sunt utilă în tot ceea ce fac.

L. C.: *Care este cea mai frumoasă realizare ca manager de bibliotecă universitară?*

E. H.: Cea mai frumoasă realizare cred că este echipa de bibliotecari profesioniști cu care am construit relații de comunicare relevante în care domnește disciplina, optimismul și entuziasmul. 40 de bibliotecari, 93% posesori ai categoriilor de calificare: 19 – ai categoriei superioare, 12 – ai categoriei întâi și 7- ai categoriei doi, care asigură activitatea Bibliotecii, avem reprezentanți în activitatea Consiliului Biblioteconomic Național, Consiliului Bibliotecilor din Învățământ, Asociației Bibliotecarilor din RM, Comitetului Tehnic de standardizare nr.1, Centrului Biblioteconomic Departamental.

În perioada 2000-2018, participând la prestigioase concursuri organizate de Asociația Bibliotecarilor, 16 bibliotecari au obținut înaltul titlu de Laureat al Concurșului Național „Cel mai bun bibliotecar”. În ultimii 18 ani bibliotecarii au editat peste

160 de lucrări, inclusiv 31 de biobibliografii, 73 din ele obținând prestigioase premii de nivel instituțional și național.

15 bibliotecari sunt formatori naționali în cadrul Secției de Formare Continuă a Universității de Stat din Moldova, 30 formatori de Cultura Informației în cadrul proiectelor internaționale, 10 asistenți universitari la predarea cursului Bazele Culturii informației. Bibliotecarii editează 2 reviste de specialitate: *Confluente Bibliologice* și *Bibliouniversitas@ABRM.md*, publică anual cca 70 de articole inclusiv pe Internet, portalul SlideShare, participă anual la peste 40 de reuniuni profesionale naționale și internaționale, stagii de formare continuă, vizite de documentare, traininguri în cadrul proiectelor, susțin cca 60 de comunicări privind experiența și modelele BŞ USARB.

Încurajând performanțele, dorința de instruire, am inițiat diverse programe pentru personal (Școala noului Angajat, Formare profesională continuă, Clubul BiblioSpiritus) axate pe motivare, valorificare, promovare în carieră, comunicare profesională și sunt mândră că această pleiadă de specialiști, vor îmbogăți și vor disemina indubitabil, succesele Bibliotecii universitare din Nord. Am încredere în fiecare persoană și știu că cu această echipă vom realiza încă multe lucruri importante.

O realizare deosebit de frumoasă o consider decernarea la **23 aprilie 2018**, a **Premiul Național GALEX**, organizată de Liga Bibliotecarilor din Republica Moldova „Alexe Rău” și Biblioteca Națională a Republicii Moldova pentru *Cel mai reușit proiect de promovare a imaginii Bibliotecii*.

L. C.: *Cum ai defini 5 competențe profesionale de bază ale bibliotecarului universitar?*

E. H.: Epoca digitală și apariția Internetului aduc schimbări spectaculoase în toate direcțiile de dezvoltare, inclusiv în aspectul dezvoltării competențelor profesionale ale bibliotecarului, devenit astăzi un agent al informației, un cyber-bibliotecar. Modelarea competențelor bibliotecarului crește odată cu apariția noilor tehnologii informaționale și comunicaționale, a diverselor formate și suporturi informaționale, a serviciilor și a cererilor comunității.

Accesul deschis la informație, educația

deschisă solicită competențe tehnologice, internet, managementul datelor de cercetare, consiliere privind utilizarea metadatorilor, păstrarea rezultatelor cercetării etc.

Astfel bibliotecarii secolului al XXI-lea sunt obligați să-și formeze noi abilități cu care să se integreze în cerințele și paradigma revoluției online, ceea ce schimbă radical atât relația cu utilizatorul, cât și imaginea bibliotecarului în ansamblu.

În prezent, bibliotecarul universitar realizează procese complexe care solicită competențe adecvate. Bibliotecarul este expert în cunoașterea și organizarea resurselor informaționale, posedă abilitatea de a le selecta, evalua, indexa, prezerva, disemina resursele info-documentare pe diverse formate, cercetează și evaluează necesitățile informaționale ale utilizatorilor, creează produse și servicii informaționale moderne, utilizează în activitate tehnologiile avansate de informare și comunicare, instruește studenții și cadrele didactice în vederea utilizării TIC, elaborează baze de date.

Datorită participării în proiectele corporative regionale și internaționale, au fost modernizate competențe și consolidate competențele bibliotecarilor, deosebit de utile fiind trainingurile privind cunoașterea limbii engleze pentru scopuri specifice (terminologie de bibliotecă).

Voi menționa aici cele spuse de Jerald Cavanagh la întâlnirea cu Bibliotecarii în cadrul unui training de instruire la Bălți: „Dacă bibliotecarii nu vor fi relevanți, nu vor cunoaște bine Internetul, bazele de date valoroase și credibile, nu vor introduce servicii electronice noi, nu vor multiplica și diversifica oportunitățile pentru utilizatorii săi, bibliotecile nu vor putea supraviețui”.

În acest sens, voi menționa că recent, în cadrul Școlii de Vară BȘ USARB, bibliotecarii au consolidat cunoștințele în vederea utilizării instrumentelor bibliometrice contemporane: Google Scholar, Publish or Perish, e-Library, IBN, Web of Science; facilitățile softurilor de evaluare a cunoștințelor Kahoot, soluții pentru prezentări interactive în PowerPoint cu Hypersay; organizarea referințelor și citărilor în softul electronic Mendeley; au creat tutoriale online în

Loom - Software de înregistrare a ecranelor și video; au navigat în Sistemul de regăsire a informațiilor PRIMO ExLibris, pe Platforma Research4Life; au creat conturi personalizate în baze de date bibliometrice SpringerLink ș.a.; au analizat cerințele PPT de calitate, statistici în repozitorii, utilizarea aplicației LAN Messenger etc.

L. C.: *Un manager de succes – se situează în susul instituției de succes. Biblioteca Științifică USARB doar așa poate fi caracterizată. Care sunt factorii care determină succesul profesional al instituției?*

E. H.: Fondată în anul 1945, odată cu Institutul Învățătoresc din Bălți, parte integrantă a procesului de studiu și cercetare universitară, menține cu demnitate statutul instituției de categorie superioară, este Centru Biblioteconomic Departamental pentru 15 raioane de Nord și mun. Bălți, Depozitară Regională a Băncii Mondiale, membru al Consorțiului (REM) Resurse Electronice pentru Moldova, participantă în Programe Internaționale TEMPUS, ERASMUS+, Parteneriatul Moldovei cu Norvegia și România, simbolul bibliotecii exemplare, bibliotecă „de unicat” (I. Colesnic), „Una dintre cele mai mari biblioteci universitare din Europa de Est...”, „bibliotecă de nivel european”, cum o numește R. Moțoc, „Regina cărții din Nord” (publicistul Iulius Popa), integrează 6 Centre, 11 colecții internaționale și 10 colecții particulare.

Biblioteca asigură confortul și normele estetice, anual pentru circa 10 000 de utilizatori în 12 săli de lectură (763 locuri), 4 săli de împrumut la domiciliu și alte subdiviziuni cu colecții enciclopedice: 1 011 772 u.m. în 308 304 titluri, ce se completează anual cu 8-9 000 documente în 4 -5 000 titluri; acces la peste 100 de baze de date naționale și internaționale, care conțin peste 1 mln. de cărți și circa 80 000 publicații periodice. Bibliotecarii oferă servicii documentare, de informare bibliografică, bibliometrice, de comunicare și socializare, de formare, promovează cursul Bazele Culturii Informației, cele mai solicitate astăzi fiind serviciile electronice: acces la catalogul electronic PRIMO ExLibris (catalog partajat a 7 biblioteci universitare din RM); Repozitoriul instituțional ORA (Open Re-

search Archive) USARB, Biblioteca Digitală; SumarScanat; Lucrări Muzicale de pe discuri de vinil (format MP3).

Biblioteca oferă servicii online prin site, 4 bloguri, socializează, creează și partajează produse educaționale prin 8 rețele sociale. Produsul științific USARB este indexat de bibliotecari în 7 baze de date internaționale, biblioteci deschise, platforme informaționale: Zenodo - Comunitatea USARB, CEEOL, eLibrary.ru. OpenLibrary, Issuu, Calameo, Scribd, Slideshare.

Prin colaborări naționale și internaționale cu parteneri din Republica Moldova, România, Elveția, SUA, Ucraina, Rusia, Franța, Lituania, Germania au fost realizate peste 30 de proiecte investiționale, ceea ce a diversificat oferta informațională, inclusiv prin deschiderea CD al ONU, Punctului de Informare și Documentare NATO, Centrului de informare al Uniunii Europene, Centrului de Informare al României etc.

În cadrul proiectelor internaționale Tempus - MISISQ, LNSS ERASMUS+ am obținut echipamente în valoare de 500 000 lei, bibliotecarii au avut vizite de documentare în Norvegia, Irlanda, Germania, Belarus, Lituania, Letonia, Ungaria și România, au participat la realizarea a 8 Module pentru formarea profesională a bibliotecarilor, au instituit Ziua Națională de Sensibilizare privind Bibliotecile, sărbătorită în data de 23 aprilie de Ziua Bibliotecarului în RM. etc.

O gamă largă de evenimente: Zilele Informării, Lunarul Licențiatului/Masterandului/ Doctorandului, Salonul editorial *Universitaria*, Cursul *Bazele Culturii Informației*, audiții muzicale, Săptămâna Open Acces, Săptămâna Educației Deschise, Clubul ONU, Clubul Cărții, Salonul Muzical, reviste bibliografice, lansări de carte vin în sprijinul procesului educațional și de cercetare.

Succesul instituției este asigurat, în primul rând, prin aplicarea unui management participativ, comunicarea pe orizontală și verticală, crearea grupurilor dedicate de lucru, motivarea personalului, susținerea de către fondatori, condițiile și confortul, asigurat în cadrul unei clădiri unice - inima campusului universitar.

L. C.: *Să privim în viitor. Ce pași vor fi întreprinși de către Elena Harconița pentru a menține dar și a augmenta succesul profesional?*

E. H.: Acest Premiu îmi sporește și mai mult obligațiile și sper să nu dezamăgesc. Voi continua să muncesc și în continuare cu aceeași pasiune și fidelitate, să-mi onorez și în continuare profesia cu aceeași dăruire și devotament, să fiu demnă de acest premiu, să duc faima acestui nume meritoriu al biblioteconomiei naționale, să promovez imaginea pozitivă și competentă a bibliotecarului în RM.

Pașii mei sunt aceeași dintotdeauna, să muncesc pentru a fi utilă, pentru a fi necesară, și de ce nu, pentru a fi apreciată. Bibliotecarii sunt și vor rămâne parteneri indispensabili ai procesului educațional și științific cu salarii adecvate eforturilor și prestigiului profesiei. Desigur că este nevoie de susținere din partea fondatorilor, aici mă refer la aceleași achiziții de carte, abonare la publicații periodice și la baze de date, asigurarea (schimbarea oportună) cu echipament tehnic, stimularea materiale etc. Care, din păcate, la ora actuală mai lasă de dorit, chiar dacă în Forma 6c raportăm deja și cheltuielile fondatorului pentru necesitățile bibliotecare.

L. C.: *Dragă Elena, ce te motivează pe tine personal? Ce te determină să fii o prezență strălucită în profesie?*

E. H.: În primul rând, mă motivează deschiderea spre tot ce e performant în vederea facilitării accesului utilizatorilor la resurse informaționale credibile, de calitate. Credința în carte, în oameni, fidelitatea și mândria ce o port față de profesie, bibliotecă și, desigur, dorința ca bibliotecile în R. Moldova să fie recunoscute și apreciate la justa lor valoare. Este o profesie care merită mai multă atenție, investiții, suport și promovare. E trist când se închid bibliotecile pentru a economisi, ori cum spunea Neil Gaiman: „Ei închid porțile ce trebuie să rămână deschise”. Să nu închidem porțile, să vină cât mai mulți doritori de lectură, de cunoaștere, de cercetare, de inspirație și descoperire. Noi suntem deschiși și-i așteptăm pentru ca să le oferim din tot ce mai bun.

L. C.: *În final, un mesaj adresat bibliotecarilor:*

E. H.: Dragi colegi, Vă mulțumesc pentru eforturile pe care le facem împreună în vederea creării condițiilor excelente și calității proceselor de studiu și cercetare, dezvoltării domeniului biblioteconomic, promovării imaginii bibliotecii și a bibliotecarului.

Avem foarte multe de realizat, avem multe de învățat pentru a ține piept provocărilor timpului, tehnologiilor informaționale, Internetului, dar să nu pierdem curajul, să nu avem frica schimbării, să fim cu un pas înaintea schimbărilor și vom reuși să rămânem mereu utili comunității, să vorbim cu cinste despre succesele bibliotecilor noastre, despre viitorul care ne aparține, căci Bibliotecile sunt porțile viitorului.

Raportul ALA din 2018, la care face referință dr. Hermina Anghelescu susține „rolul neprețuit al bibliotecilor și al lucrătorilor din bibliotecă în comunitățile lor, prin eforturile lor de a transforma viața prin educație și învățare de-a lungul vieții.”

Mai multe studii efectuate în SUA se referă la semnificația, rolul, amenințările și oportunitățile cu care se confruntă bibliotecile în lumea de azi. Totuși cercetătorii afirmă că rolul bibliotecii rămâne a fi unul stabil având la dispoziție instrumente precum cartea, tehnologiile care extind accesul la informații, pregătirea profesională a angajaților, umanitatea bibliotecarilor.

Realizări frumoase, transformări în ritmul vremii și să rămânem cât mai utili în spațiul și comunitățile care au nevoie de noi !

Interviu de Ludmila CORGHENCI